

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K

pol leta . . . 5.— "

četrt leta . . . 2-50 "

posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 14 h

„ „ „ dvakrat . . . 12 „

„ „ „ trikrat . . . 10 „

za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.

Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.

Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Bojkotni zmaj.

Ko smo zapisali prvo črko za zadnjo številko našega lista, smo bili prepričani, da bo vest o bojkotu udarila v kranjske a še bolj v izvenkranjske tovariše in tovarišice kot strela z jasnega neba.

In nismo se motili!

Kot da bi se hoteli bojevati zoper mogočne sile narave, se je vzdignilo vse učiteljstvo, in kot bi začuli mogočni glas fanfar svobode, so se dvignili na boj, in v vsi naši armadi se je začul glas gnjeva in togote, ki nam je priča, da nismo govorili iz duše enega, temveč iz src vseh dveh tisočev, ki dvigajo z nami isto zastavo bratstva, svobode, enakosti!

Prejeli smo številno dopisov na zadnji naš glas, ki so nam dali novega ognja za boj, in zdi se nam, če bi imeli pisati v smrtnih sragah, bi pisali današnji naš slavospev na našo zmago!

Slovensko učiteljstvo je vrglo ob tla nagnusno pošast duševnega robstva in varuštva z vsem gnjevom svoje poštenosti. S tem je klerikalni zmaj strl, in prepričani smo, da prepotenca slovenske duhovščine ne seže nikdar več tako daleč, da bi se upala segati po državljanski svobodi svobodnega slovenskega učiteljstva, in mi zmagonosno kličemo: Konkordatska cenzura duhovščine ne bo nikdar več zagledala belega dne, dokler slovensko učiteljstvo živi le še po pasje; če pa — po dr. Krekovem — pogine kakor pes za plotom, potem pa naš bo prevladala zavest, da je slovenska duhovščina oskrnila nauke Krista in ni ubila le življenja dveh tisočev, temveč tudi tisočero malih, ki so jih rodili oni!

Ne bomo objavljali izjav onih, ki so bili pred bojem prisiljeni vdati se klerikalnemu bojkotu zoper naš list. Oni so naši po notranjosti in po duhu; zato jih pustimo v miru!

Objavljamo samo najznačilnejši dopis, ki smo ga prejeli med drugimi na zadnji članek v našem listu.

Glasl se:

»Danes prejel list. Prva stvar: Bojkot! Postal sem nemiren; že nekaj časa živim namreč sam zase, da se obvarujem klerikalnega biča. Toda danes je vskipelo v meni. Za svoje bore solde naj bi ne smel naročiti lista, ki je edini, da nas mora seznaniti z učiteljskimi organizacijami. To je vnebovpijoče hudodelstvo.

Konec meseca je že, a vendar pošiljam pristradani denar — 20 K — kot naročnino do koncem leta 1914.

Sam vrag čepi v nasprotinikih. In proti vragu je tudi denar, zatorej ne morem drugače, da se naročim na list za toliko časa naprej. Če umrjem prej, oziroma če me prej požre sedanja gonja, naj se pošilja list onemu tovarišu, ki bi ga rad čital, a si ga ne more naročiti. Ko bi toliko imel kot nimam, bi naročil 100 »Učit. Tov.« da bi jih razdeljeval med potrebne tovariše, ki si žele svojega lista, a ga ne morejo naročiti.

Razburjen sem, da se kar tresem: Le pogumno naprej!

Tako se glasi eno pismo izmed mnogih!

Za seboj imamo torej moze, ki lahko garantirajo za svoje prepričanje več nego za eno leto. In to je ona nepremagljiva moč naše armade, ki je ne stre klerikalizem nikdar.

Vztrajamo pa še danes na svojem stališču: Zob za zob; bojkot za bojkot!

Oklic na slov. učiteljice!

Društvo slovenskih učiteljic namera-va prirediti v letošnjih počitnicah v novih prostorih deklškega internata »Mladika« v Ljubljani (Šubičeva ulica 1) dva tečaja za svoje članice:

I. Šesttedenski kuharski in gospodinj-ski tečaj za 12 učiteljic (od 15. jul. do 25. avgusta — celodnevno).

Predmeti: Kuhanje, gospodinjstvo, hranoslovje, gospodinjstvo knjigovodstvo, higijena, nauk o pravu.

ci, v Velesovem, Šenčurju, Lescah in na Koroški Beli. Leta 1874. Šele je bil imenovan definitivnim učiteljem v Kranju, kjer je ostal stalno in neopretrgoma 38 let. V onih časih se učiteljem ni nič kaj mudilo zaprositi za stalno nameščenje, ker so bili sprva nekateri slabše plačani kakor pa provizorični učitelji; saj tedaj niso slutili, da jim bo to kdaj pri osebnem statusu kaj škodilo. Pokojni je bil vnet učitelj in se je vedno izpopolnjeval. Zato mu ni bilo težavno dobiti l. 1893. po smrti nadučitelja Mihaela Kustra mesto voditelja deške ljudske in obrtne nadaljevalne šole.

Tekom let je dosegel najvišje časti, imena in naslove, ki so jih zdajpazdaj, tako v presledkih in le v časih deležni tudi učitelji. Po smrti rankega Andreja Pra-protnika ga je poklical c. kr. naučno mi-nistrstvo kot zastopnika ljudskošolskega učitelja v kranjski deželni šolski svet. Na-ključje je hotelo, da ni mogla poklicati vla-da v istem času nikogar izmed voditeljev

Pogoji: Prispevek za tečaj s hrano vred za vsako udeleženko 60 K; 10 K je poslati takoj s prijavo vred, ostalih 50 K se plača ob pričetku tečaja. Če bi se kate-ra od priplašenk radi pomanjkanja pro-stora ne mogla vzprejeti, se ji vrne prijav-na pristojbina.

II. Trifedenski tečaj za šivanje za 20 drugih učiteljic (od 15. julija do 4. avgusta, po 3 ure na dan).

Predmeti: krojno risanje, prikrojeva-nje in šivanje života, bluze in krila.

Pogoji: Poravnava stroškov za risal-ne in šivalne potrebščine. Prispevek k skupni ukovini, ki znaša za ves tečaj 108 K. (Ako se zglosi 20 udeleženk, plača, vsaka 5 K 40 v ukovine.)

Opomba: Udeleženkam z dežele so za oba tečaja v »Mladiki« na razpolago brez-plačna stanovanja.

Prijaviti se je najkasneje do dne 3. ju-nija t. l. na naslov: Marija Mehlé, mest. učiteljica, Ljubljana, Gruberjeva cesta 4. Vsakapriplašenka se s prijavo zaveže, da se tečaja gotovo udeleži. Ako bi bila po-neje zadržana, naj si preskrbi namestnico.

Odbor.

Vseh živih dan.

O, bratje, bratje — prišel je čas!

O, bratje, bratje — kako je v vas?

O. Zupančič.

Po poročilu, ki ga je podal na zadnji izredni delegacijski seji Zveze nemških štajerskih učiteljev in učiteljic pred-sednik Herz, posnamemo, da bi tudi v slučaju delazmožnosti štajerskega dežel-nega zbora ne bilo prišlo v tem letu do regulacije naših plač. Celo misel na 10 pro-centno doklado se je opustila. Vzrok: Ni denarja. In če pride v doglednem času vendar do dela v deželnem zboru, jeli te-daj kaj upanja? Jako malo, ker dolgovi ra-stejo od dne do dne. Tudi od novih volitev nimamo nič pričakovati; prvič ne bodo napolnile deželnih blagajnic in drugič bo-

do najbrž zopet taisti kakor sedaj odloče-vali v Gradcu o našem krušnem vpraša-nju. Da bi pa država priskočila v to syrho deželam na omoč, na to niti misliti ni. Iz Stürghkhovih besed, ki jih je govoril učite-ljski deputaciji, se lahko sklepa to z goto-vostjo.

Torej nema, hlapčevska vdanost v žalostno usodo, ali pa zaupno čakanje, da pade vendar enkrat regulacija kot zrel sad svoje dobe raz drevo naših deželnih fi-nanc!

Do takih in podobnih zaključkov je prišel zopet marsikateri, ki je že upal leta in leta, in čemu ne bi upal še dalje? Dela-ven zvest in ponižen služabnik je končno zadovoljen tudi s »pohvalnim prizna-njem«. Če si pa celih 40 let širil prosveto, dobiš pa še celo križec! In v srce se nase-lita sreča in zadovoljnost. Največkrat pa itak božja dekla povede zvestega pionir-ja nad zvezde že pred 40. službenim letom in tedaj je ustrezno obema, služabniku in deželi; prvi je dočakal najboljšo regulaci-jo, drugi si pa prihrani modro polo in kri-žec.

Upamo pa, da večina slovenskega štajerskega učiteljstva ni prišla do podob-nih spoznanj, ampak da se je pri njem še bolj kakor kdaj poprej pojavil nagon žive-ti, in sicer spodobno živeti. Udušiti ta na-gon je nemogoče in ta vede čestokrat tudi strahopetca v »brezobzirno borbo za ob-stanek. Ker smo že na tem svetu, hočemo menda spodobno živeti, t. j. hočemo boj!

Za boj je treba poguma. Kogar že mi-sel na prasketanje pušk in na morebitne žrtve navda s strahom, ta ni za življenje, ki je večni boj! Bojazen vlada pri njem nad nagonom, ki ga vedno sili k odločil-nim činom za izboljšanje svojega življen-skega položaja. V bedi in pasivni nezado-vljnosti izvršuje iz strahopetnosti samo-umor svojih duševnih in telesnih sil; po-vrha pa še s slabim zgledom množi vrste bojazljivcev.

Pogum bojnikov sam na sebi pa še ni porok za končno zmago. Treba je tudi

LISTEK.

† Ravnatelj Ivan Pezdich.

Tam kjer se beli cesta po dolini med Savo in med rodovitnim gorenjskim poljem, kjer se vije pot s postaje na Brezje k Mariji Pomagaj, stoji ob desni živo ze-len griček; sredi med zelenjem dreves pa zvedavo gleda daleč naokrog po gorenjski ravani prijazna vasica Ljubno. In tu v šolskem poslopju — kot sin vaškega učitelja — je bil rojen mož, ki smo ga ponesli letos na praznik Marijinega Oznanjenja k zadnjemu počitku na kranjsko pokopališče.

Samo takrat, ko je študiral na srednji šoli in na učiteljsku v Ljubljani, se je od-tegnil Gorenjski, po končanih študijah pa je zopet in zopet prihajal učiteljevat v bližino rojstne vasi. Njegove provizorične u-čiteljske službe so bile na Bohinjski Bistri-

ljubljanskih ljudskih šol v to najvišjo de-želno šolsko korporacijo. V Novem mestu so nastavljeni brez predpisanih izpitov pa-tri frančiškani, v Idriji pa, kateri kraj je tu-di prišel kot eden izmed največjih v po-štev, je c. kr. rudniška šola. Po posredo-vanju takratnega okrajnega šolskega nad-zornika A. Žumra je bil izbran za to mesto tedanji nadučitelj v Kranju, kar je bilo tem lažje, ker je prav v onem letu inspiciral po Kranjskem mnogo šol deželni predsednik Viktor baron Hein. Kot prislednik v c. kr. deželnem šolskem svetu je ostal rajni do zadnjega rednega imenovanja teh članov. Pri tem novem imenovanju pa so nemara pozabili vzeti vanj koga izmed ljudskošol-skega učiteljstva!

Bodisi kakor učitelj, še bolj pa kakor nadučitelj je bil v poslovanju vester in na-tančen kot ura. Ta natančnost se je zdela večkrat mnogokateremu celo prenatana-čna. Za skrbno delovanje v šoli je bil ob petdesetletnici vladanja Njega Veličanstva

odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem s krono. Ko je prenehal biti član c. kr. kranjskega deželnega šolskega sveta, so mu podelili naslov šolskega ravnatelja.

V mladostnih letih je deloval tudi v učiteljskem društvu. Kot vodja cerkvene-ga kora, katero službo je opravljal do pi-čice natančno 20 let, je dvignil cerkveno glasbo v pravem ceciljanskem duhu na vi-soko stopnjo. Znal si je pridobiti najboljšje pevke in pevce v mestu. V Parmovem sa-lonskem orkestru je igral kontra-bas, semi-intja je bil tudi čitalniški pevovodja in mnogo let učitelj petja na Kranjski gimna-ziji.

Kadar je bil pokojni dobre volje, se je rad razgovarjal o marsičem. Brai je mno-go, zlasti leposlovne in pedagoške spise. Najbrže je dobil veselje do čitanja kot dol-goletni načelnik bogate kranjske okrajne učiteljske knjižnice. Mnogokrat je tožil, da napredna inteligenca ne upošteva dovolj podrobnega učiteljevega dela za narod.

spodobnega, odločnega vodstva. Kolikor je uspeh bojevanja zavisen od vodje, vidimo dobro na dunajski krščansko-socialni stranki. Dokler jo je vodil prebrisani ust, varitelj, je korakala od uspeha do uspeha. Sedaj pa, ko ga nima več, dobiva udarec za udarcem.

V zmožnega in neustrašenega voditelja se mora imeti popolno zaupanje. Bojevniki pa morajo biti predvsem složni ter podrediti svoje mnenje občemu, za občo korist.

Ni pa za uspeh vseeno, katero orožje se uporablja v boju! Čim občutnejše zadene nemo z njim nasprotnika, tem prej nam je zagotovljena zmaga.

Stan, ki hoče napredovati, kar je znak njegove življenske sile, se mora brezobzirno bojevati. V ta namen mu je treba poguma, sposobnega vodstva, nerazumljive sloge in pravega orožja.

Jeli so pri nas dani ti pogoji za boj, o tem naj nemudoma resno premišlja vse slovensko štajersko učiteljsko v svojih okrajnih učiteljskih društvih!

Boj dalmatinskega učiteljskega, na katerega nas je opozoril »Tovariš«, dovolj jasno kaže orožje, s katerim se dandanes kaj doseže. Naših prošenj in groženj že zdavna ne uvažujejo na pristojnih mestih. Skrajni čas je že, da na izdaten način pokažemo svetu, da hočemo živeti. In ali pride pri nas kdaj ta dan, dan živih?

»O, bratje, na pot, življenju (boju) nasproti!«

Učiteljsko v boju za svoj obstanek.

Referat tovariša Jos. Bertoka ml. na zborovanju Slovenskega učiteljskega društva za Istro v Sp. Škofijah.

Na zborovanju v Brtokih smo si nadelali nalogo, da mora vsakdo od nas tekom časa vsaj enkrat predavati v našem društvu. Odbor ni pričakoval prigrisatve za ta predavanja nič manj kot eno leto popolnoma zama. Čemu ta mlačnost in malobrižnost? Na ta svoj vzklík sem gotov, da imate mnogo pregovorov in zagovorov, a vsak bi bil neutemeljen, zakaj vsi smo učitelji in kot taki smo tudi navezani vsi na zgoraj omenjeni sklep.

Morda je pa že kdo izmed nas že mislil na predavanja, a vedel ni, česa bi se lotil ter je tako odložil delo, misleč si, da se že oglasi kdo drugi! Ako bi pa vsak tako storil, bi ostali edinole pri sklepu. Tega pa moramo tudi izvrševati iz doslednosti; a tudi zaradi koristi, ki nam jih nudijo vsi naši sklepi, da bi jih ne smeli prezirati in opuščati, kar se, žal, marsikaterikrat zgodi. Upati je, da se sčasom premene razmere tudi pri nas ter da se bodo sprejeti sklepi tudi točno izvršili. Da pa ne bo sklepa iz Brtokovih izgovorov in da se mu vsaj kolikorotoliko približamo, sem sklenil jaz sestaviti načrt najnujnejšega in najpotrebnejšega našega dela.

V čem obstojaj to naše delo?

Ako si malo natančneje ogledamo svoje, bodisi materialno ali moralno stanje, kaj zapazimo? Vidimo, da kliče po moči in rešitvi. In če nadaljujemo tako kot dosedaj, ne da bi se zmenili za sebe same, pride dan, ko bomo ob svoj obstanek.

Ob samih idealih se tudi krepko telo prekmalu ubije; zakaj neprestanemu in napornemu delu, pa mučni skrbi za vzgojo lastne dece kloni celo korenjak!

Od šole se ni mogel ločiti. Bolehal je vso zimo, a za njegovo bolezen ni vedel nihče drug kakor domači. Na dan sv. Valburge je bil zadnjič v šoli. Istega dne je od glavne cerkve do šolske pisarne trikrat obstal in počival. Prvo uro popoldne je še poučeval, drugo uro pa je imel v njegovem razredu tik vodstvene pisarne petje drug učitelj. Od daleč je slišal veselo, zdravo in nedolžno petje svojih ljubečih dečkov, drugorazrednikov. Takrat ni slutil, da jih čuje zadnjič. Za slovo so mu zapeli — saj je imel petje tako rad — tisto E. Adamičevo pomladno pesem:

»Srce je srečno, duh voljan,
vse kliče, miče — ven na plan!
Pomlad prispela k nam je v vas,
pomlad vesela, zemlje kras!«

Zanj je bila to zadnja pomlad, zad-

nek. Tega pa moramo braniti in si ga očuvati, zakaj z našim padcem, pade tudi naš narod, pade človeštvo! Zato moramo v boj za svoj biti!

Dandanes so razmere v nas take, da ni misliti na mir in počitek, pač pa moramo govoriti ravno danes o boju.

Toda ne samo govoriti je o oboju, pač pa moramo celo poseči v ta kruti in pogubonosni hrum in šum. Spoznati ga moramo natančneje, poučiti se moramo o njem podrobneje!

V čem obstoji boj, je vsakemu znano. Gotovo se popolnoma strinjate z mano, ako ga ločim v dvoje panog: v kulturni boj in človeško klanje. Naj se li mi v sedanjem položaju bijemo proti prvemu ali drugemu? To vprašanje rešim s tem, če rečem kratko: bojevati se je na obe strani! Sicer nista naperjena ta dva na nas popolnoma ločeno, pač pa sta v tesni in nerazdružljivi zvezi med sabo. V podkrepitev te svoje trditve navajam le to:

Ako natančneje premotrimo neomiko in neoliko kakor tudi čuvarje raznih podležev, potem pa zopet nasilstva, ki nas streme uničiti moralno in materialno, vidimo oba tesno združena, a tudi oba naperjena na nas. Biti se moramo zato v kulturnem boju, odbijati moramo razne navale in napade, ki nas hočejo uničiti.

Ali je mogoče preboleti vse, kar se nam danes dogaja? Nismo li ljudje, ki bi morali biti kot stvari, kot živa bitja tudi deležna življenja? Smo; a usoda, ki nam je vedno nemila, nam odreja pravico do življenja. Nismo sicer ljudje, ki bi hrepeli po boju, po streljanju in morjenju ljudstva, ne, tega se nam ne sme očitati! Nasprotno: ljudje smo, ki brez odpora dopuščamo, da nas teptajo in mučijo! Ne da bi se najmanjše zmenili za razne nepravilnosti in hudobije, ki jih uprizarjajo na naš račun ter nas s tem telesno in duševno ugonablajo, gledamo in živimo kakor da bi vsega tega niti ne občutili!

Ako zahteva vsaka sila protisilo, vsak odpor protiodpor in vsak boj protiboju, ali nas ne izzivajo z mnogimi napadi ter nas silijo, da moramo v boj, če nočemo popolnoma podleči sovražnikovi pesti? Da, moramo v boj, toda ne iz lastne volje in želje, pač pa zaradi pritiska in izzivanja! V boj moramo, saj nam je usoda vtisnila na čelo besedo: učitelj.

Lepa je ta beseda, ceniti bi morali nje pomen, zakaj učitelj je tisti, ki mu je naloženo poučevati druge. Ali ne delamo tega? Da, zato smo tudi učitelji! To bi nam moralo biti v ponos, a današnje razmere nam silijo namesto »ponosa« vse kaj drugega na njeno mesto. Kdo pa je kriv, da ni ponosno biti učitelj, ko bi moralo vendar ponosni imeti nalogo vzgajati in učiti svoj narod? Mnogo je krivih. Obveljati pa mora: biti učitelj — bodi nam v ponos! In vsakteri, ki nam hoče to kratiti, mora podleči!

Zašli bi kmalu predaleč; govoriti imamo o boju za obstanek. Naše stališče v njem sem že označil, nahajamo se namreč v definizivi, ki zahteva v navadnih bojih vedno več energije kot ofenziva, zakaj poslednja kot izzivalčeva ima na razpolago vedno večjo moč. Tudi naš sovražnik je mnogoštevilen in močan, zato

nje šolsko leto. V šolskem poslopu je ostal do mraka. Medtem pa ga je že obiskal zdravnik, po katerega je poslal, Opešal je tako, da so ga morali odpeljati domov z vozom.

Ob skrbni postrežbi mu je tekom dni odleglo. Vendar je prosil, naj ga šolska oblastva oprostite za tekoče šolsko leto pouka, le šolsko vodstvo naj mu puste. Prošnja mu je bila uslišana in tozadevni odlok dostavljen. To je bil zadnji uradnispiš, ki ga je prejel. Popoldne ob dveh ga je prijel srčni kap in — in po njem je bilo. Malo je onih, ki učiteljujejo 48 let! Dasi je bil, gmotno dobro situiran, vendar je čakal še na regulacijo plač; saj bi je ne užival on, ampak njegova družina. Nihče ni mislil, da bo moža tako lepe in trdne postave zavratno spravila naduha v grob tako kmalu.

V zadnjem spremstvu je bil ves Kranj: ljudskošolska mladina kranjska in primskovska (kjer je bil krajni šolski nadzornik), učenci obrtne-nadaljevalne šole,

moramo prijeti za orožje s trdnjo in krepko roko, če hočemo še živeti. Mi pa se o prijemamo orožja jako neradi, dasiravno zapažamo, da nam gre za kožo, za naš biti ali nebiti! Če pa slučajno — kar se sicer le redkoma pripeti — posežemo po odporu, bodisi posamezno ali pa skupno, nam upade pogum, ker nimamo dovolj energije. Sicer ne vedno iz lastne krivde, pač pa pa večkrat zaradi pritiska raznih poklicanih in nepoklicanih, zakaj oni hočejo, da bodimo mi — ničle. Temu pa mora biti konec! In če nas sovražnik tepta in muči na vse kriplje ter nas kliče dan na dan na odpor, na protiboju za naš obstanek, idimo odgovarjajoč mu iz obraza v obraz, da hočemo živeti, mirno in udobno živeti, ker smo tudi ljudje! Branimo svoj lastni jaz, svoj obstanek do skrajnosti, zakaj tudi nam mora zasijati boljša bodočnost!

Sedaj pa si oglejmo, v čem obstojaj naš protiboju za lastni obstanek. Protiboju je sila, s katero se upira posameznik sam ali pa skupno z drugimi proti nasilstvu nasprotnika, bodisi to človeško bitje ali pa naravna sila, oziroma nje posledica.

Naš obstanek je odvisen edino le od našega gmotnega in moralnega stanja.

Kakšno pa je naše gmotno stanje? Imamo sicer državne in deželne zakone, po katerih so nam nakazane naše plače, a te so obupne, po nekod uprav škandalozne, in tako trdi naš gmotni položaj uprav mizeren. Temu pa ne bi bilo tako, ako bi ne bilo zaradi splošnega pomanjkanja denarja, zaradi neznosne draginje in zaradi družinskih naših zahtev povsod uboštva, pomoči pa nikake.

Moralno naše stanje je pa pri nas še obupnejše, kar povemo kratko z rimskim izrekom: Mens sana in corpore sano. Odkod prihaja pa tak obupen naš položaj z ozirom na moralno naše stanje? Evo: 1. Zaradi slabega materialnega stanja. 2. Premalo smo stanovsko zavedni. 3. Tudi neznačajnosti je veliko raztresene po naših vrstah. 4. Malo damo na koelgialnost. 5. Postajamo včasih odvisni in kot taki se moramo slepo pokaravati raznim željam in volji svojih predpostavljanih. 6. Uporabljamo večkrat razna častna in nečastna sredstva v dosegu življenja. (Tega bi se nam sicer ne štelo v zlo — a tudi mora odpasti.)

Želeli bi pa vendar živeti udobno, a tega ne dosežemo, dokler ne odstranimo ovir in zaprek, ki so nam na poti. Te moramo najprej spoznati in šele potem bo mogoče lečiti te rakrane, ki nas ne dopuščajo udobno živeti! Evo torej ovire, ki so:

I. lastne. — Teh je več, a razvrščam jih po sledečem redu: 1. izbira stanu, 2. površno naobrazenje, 3. površno izvrševanje stanovskih dolžnosti, 4. sramotne postranske službe, 5. naše vedenje zunaj šole. 6. naša nesloga, in sicer na lastnih šolah in z ozirom na našo organizacijo, 7. preidealnost v izbiri službe, 8. družina naša.

II. Imamo ovire ljudstva. — Ti bi bili le dve: 1. nizko naobrazenje in 2. slabo gmotno stanje njega samega.

III. So pa tudi ovire posameznih političkih skupin. Tu imamo več točk, in

sicer: 1. častihlepnost in pohotnost po nadvladju nad nami in nad šolo nas uničuje moralno in materialno, 2. v dosegu prve točke nas izstradujejo, 3. v isto svrhu se hujša od njih strani proti nam in proti šoli, 4. kjer gospodujejo ti častihlepneži, se nas muči in ugonablja s preobloženim delom.

IV. Imamo še ovire šolskih oblastnij, ki so: 1. ne plačujejo nas stanu in času primerno, 2. ne branijo same lastne avtoritete, 3. ne branijo same naše avtoritete, 4. ne vrše same točno svojih dolžnosti, 5. preobkladajo nas z delom, 6. dopuščajo, da učitelj trpi zaradi njih in drugih telesne in duševne muke v času, ko bi moral posvetiti vse svoje moči edino le pouku in šoli.

To so ovire, ki ne dopuščajo, da uspemo, četudi nastopimo v protiboju, brez sledečih sredstev:

1. nastopajmo popolnoma možato in značajno vselej in povsod;

2. čuvajmo se, da ne postanemo odvisni bodisi od posameznika, od stranke in od navad in strasti;

3. sprejemajmo le častne službe izven svoje;

4. premislimo trikrat in šele četrtič se odločimo za svoj stan;

5. svoje dolžnosti vršimo točno in vestno;

6. zunaj šole se vedimo kot vzorni vzgojitelji in učitelji ne le šolske mladine, pač pa tudi naroda sploh;

7. izobrazujmo se nadalje sami, zakaj Koper in slična gnezda nam niso nudila potrebnega za naš poklic;

8. pospešuj z besedo in zgledom izboljšanje gmotnega in moralnega stanja svojega naroda;

9. poroči se, kadar si prepričan, da ne zatreš poleg sebe še drugih;

10. živimo, ker smo ustvarjeni za življenje, in branimo ga do skrajnosti, delujmo pa tudi z vsemi močmi na to, da nam bo mogoče le s častnimi sredstvi preriti se skozi pot življenja!

Tako sem govoril o delu, ki nas čaka, ako nočemo popolnoma podleči. Ker sem pa uvodoma omenil, da hočem podati končno nekaj podroben načrt za bodoča naša predavanja, nanašajoča se na najnujnejše in najpotrebnejše naše delo, nisem natančneje obravnaval posameznih točk tega referata. O teh bi se pa dalo mnogo govoriti in pisati, kar bi bilo za posameznika malo preveč. O vseh glavnih točkah tega mojega dela je pa jako nujna potreba razpravljati, zato si moramo to delo porazdeliti in dovršeno pedati na zborovanjih, da bomo pa imeli o tem svojem bodočem delu točen pregled, ga razvrščam na naslednje točke, ki naj jih sprejme učiteljsko ter istočasno že danes določiti v smislu sklepa iz Brtokov, kdo in kaj naj predava.

Načrt našega bodočega najnujnejšega in najpotrebnejšega dela v izboljšanje našega neznosnega gmotnega in moralnega stanja se glasi:

I. predavaje: Naše moralno stanje.

II. predavanje: Gmotni naš položaj.

III. predavanje: Naš vpliv na gmotno in moralno naše stanje.

IV. predavanje: Naše ljudstvo.

le, gimnazijci s profesorji in ravnateljem, okrajni glavar, okrajni in oba deželna šolska nadzornika, zastopniki raznih učiteljskih društev in učiteljske Zaveze, zastopniki občine in krajnega šolskega sveta, uradniki in meščanstvo. Pred hišo in ob grobu pa mu je zapel čitalniški pevski zbor in učiteljsko.

O, Bog, dobrot vseh vir,

Bog, daj mu večni mir!

Zadnji poslovlilni akordi so bili to, ki so se razlegali nad njegovim odprtim grobom in tja po Kranjskem pokopališču.

† Dragotin Zupančič.

V ponedeljek, 15. pret. m., ob 3. popoldne so izročili zemske ostanke Dragotina Zupančiča materi zemlji na pokopališču v Rogoznici pri Ptuj. Udeležba pri pogrebu je bila uprav velikanska in naravnost izredna za ptujske razmere; ne bo pretirano,

no, ako trdimo, da je pokojnika spremilo na zadnji poti čez poldrug tisoč ljudi. Pogreba se ni udeležila samo vsa šolska mladina okoliške šole z učiteljsvom vred, opazili smo tudi precejšnje število gojenk dekliške meščanske šole, kakor tudi gojencev pripravnice in gimnazije z učiteljsvom in profesorji vred. Deset duhovnikov je vodilo kondukt. Od blizu in daleč so prišli nekdanji njegovi stanovski tovariši in tovarišice izkazat mu zadnjo čast. Pred hišo žalosti in ob grobu so se poslovili od njega, ki je bil v svojem življenju sam izboren tenorist, ljubil petje in godbo nad vse, od vseh strani prispeli pevci v prekrasnih, srce pretresujočih žalostinkah. Ptujski Sokol je imel častno stražo ob mrtvaškem odru in delal špalir ob krsti svojega prvega staroste. Vzlic delavniku se je udeležilo pogreba nebroj kmetiškega ljudstva, kar dokazuje, kako znan, spoštovan in priljubljen je bil pokojnik med prostim narodom.

V. predavanje: Katera politička stranka nam je najboljša?

VI. predavanje: Naše šolske oblasti in njih dolžnosti napram šoli in nam.

VII. predavanje: Kdo bodi učitelj?

VIII. predavanje: Reasumacija vseh dosedanjih predavanj, naznačenih tu.

Končno predlagam: Slovensko učiteljsko zbrano na rednem obč. zborovanju »Slov. učit. društva v Istri«:

1. sprejmi moj prej navedeni načrt najnujnejšega in najpotrebnejšega dela za izboljšanje gmotnega in moralnega našega stanja;

2. V to svrhu se naj razdeli vse delo med posamezne tovariše, ki se naj ali sami javijo ali pa jih določi vse tega dne zbrano slovensko učiteljsko Istre.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

Iz redne seje upravnega odbora Zaveze (4. aprila 1912.)

1. Predsednik L. Jelenc otvori sejo in konstatira sklepčnost. Toplo se spominja umrlega odbornika Ig. Šijanča, naštevši zasluge, ki jih ima pokojni v obilni meri za Zavezo in za učiteljsko sploh. Zavezo je zastopal pri pogrebu odbornik J. Rajšp.

2. Tajnik V. Rus poroča o vseh onih korakih, ki jih je ukrenilo vodstvo od zadnje seje upravnega odbora o božiču do 1. aprila tekočega leta.

O tajnikovemu poročilu se vname daljša debata.

Odbornik J. Dimnik želi, naj ne bo nepotrebne konkurence med izdajami knjig, ki jih izdajajo učiteljska društva in Zveze.

Odborniku Ign. Križmanu se pojasni, da vodstvo pri izbiri govornikov ob izrednem zborovanju delegacije spričo kratko odmerjenega časa ni moglo postopati drugače. O vseh govornikih je imelo vodstvo najboljšo mnenje. Vprašalca se naprosi, da vso zadevo svojim tovarišem naprosi, kar naprošeni tudi obljubi.

3. Račun Zaveze za l. 1911, podan po blaginiku Fr. Luznarju, je naslednji:

Dohodkov je bilo 1442 K 28 v, stroškov pa 1144 K 81 v, prebitka torej 297 kron 47 v. (K temu spada še dolg 6 družtev članarine za l. 1911, v znesku 306 K. Štepen je torej pravega prebitka 603 K 47 v).

Stalno se določijo potni stroški upravnih odbornikov.

4. Poročilo o Zavezinih listih.

a) »Zvonček«. Upravnik L. Jelenc poroča, da je plačujočih naročnikov 854, neplačujočih pa 168, skupaj torej 1022. List izhaja, če ni treba nabavljati zanj preveč klišejev.

b) »Učiteljski tovariš«. Podrobno poročilo poda upravnik J. Prednar. Vpi-nih naročnikov je 1174; njih število je naraslo letos za 32. Dolg »Uč. Tovarša« se prav izdatno manjša. Vzrok temu so redni opomini in pa to, da ni toliko prilog posameznim številkam kakor lani.

Odbornik J. Rajšp je mnenja, da imej vsak organizirani član »Učit. Tovarša«.

Urednik E. Gangl zahteva, da mora imeti vsak član Zaveze »Učit. Tovarša« prav tako, kakor mora imeti vsak vojak svoj bajonet. Ob roki novih pravil naj pride upravni odbor pred letošnjo delegacijo v tem smislu s pozitivnimi predlogi.

Sklene se, da prevzame z novim letom oskrbo inseratnega dela »Učit. To-

variša« upravnik J. Prednar. List mora imeti od inseratov izdaten stalni dobiček.

Odbornik Iv. Šega predlaga, naj se stalne sotrudnike sploh primerno nagradi. Treba je dobrih uvodnih člankov o šolstvu in o važnejših pridobitvah na šolsko-političnem polju, zakaj urednik ob najboljši volji ne vzmore vsega sam.

Urednik E. Gangl želi, da naj okrajna učiteljska društva določijo sotrudnika, ki naj redno poroča o vseh najvažnejših sklepih nakratko takoj in najprej »Učit. Tovaršu«. Sklene se, da pregleda in uredi vse doposlano gradivo o »Načrtu izpremenjenih Zavezinih pravil« v to izvo-

c) »Popotnik«. Upravnik Fr. Luznar poda naslednje pojasnilo: Stroškov je 4610 K 51 v, dohodkov pa 3927 K 89 v, torej je primanjkljaja 681 K 62 v. Plačujočih naročnikov je 710, brezplačnih 88 in učiteljski dobivajo zastoj 94 »Popotnikov«.

Glede plačujočih in brezplačnih naročnikov se vname daljša debata. Obvelja zatrdilo urednika M. Nerata, da vsaka reklama nekaj stane, končno pa na stanje blagajne vendarle dobro upliva.

5. Razgovor glede kraja zborovanja XXIV. skupščine. Predsednik omenja, da je prejel od uplívne osebe, ki mu je Koroška dobro znana, nasvet, naj zboruje Zaveza letos na Koroškem. Iz taktičnih razlogov pa predlaga, da naj se ta misel za zdaj opusti.

Tajniku se na njegovo pojasnilo glede priklopnosti koroških učiteljev k Zavezi naroča, da se v ime Zaveze nadalje dogovarja z imenovanim zaupnikom. O rezultatu dogovorov naj poroča na prihodnji seji upravnega odbora.

Zastopnik za Stajersko, odbornik A. Gnus, stavi dogovorno s štajersko Zvezo in s Celjskim učiteljskim društvom predlog, da naj se vrši letošnja skupščina dne 10. in 11. avgusta v Celju, kar se soglasno sprejme.

6. Preureditev Ročnega zapisnika.

V Ročni zapisnik naj pride osebni status vsega v Zavezi organiziranega učiteljskega, kakor je bilo doslej v navadi za Kranjsko. Določijo se za vsako kronovino posebej oni, ki preskrbe pravočasno tozadevno snov.

7. Slučajnosti.

Iz Jan Legovega fonda se določi 60 K za Volaričev spomenik. Vsota naj se takoj odpošlje v Kobariid.

Razpravlja se o seznamu in ureditvi mladinskih spisov ter o utrakvistični realki v Ljubljani.

Primorska učiteljska društva so se medsebojno dogovorila, da ustanove tam tri deželne učiteljske Zveze in sicer 1. za Trst, 2. za Goriško in 3. za Istro.

Iz VII. vodstvene seje (13. aprila 1912).

1. Na Dunaju se vrši dne 16. in 17. aprila posvetovanje napredne poljske, češke, nemške in naše jugoslovanske učiteljske Zaveze glede nadaljnega skupnega in solidarnega postopanja o izboljšanju gmotnih učiteljskih razmer tostran Litave. Določeno je tudi, da se sklepa na tem sestanku o korakih, ki jih store iste Zaveze glede reakcionarnih prikazni na šolskem polju, kakor kaže slučaj Steinwender.

2. Na isti kraj in čas sklicuje tudi Slovanska avstrijska učiteljska Zveza skupno odborovo sejo, pri kateri se določi nje glavna letošnja skupščina in pri kateri se določijo teme in poročevalci. Sklene se, da zastopa našo Zavezo na teh dveh zborovanjih nje predsednik.

3. Odposlancu se naroči, da pozve iz gotovega vira, kakšno stališče pravzaprav zavzema napram učiteljskim težnjam državnozborna poslanska skupina »National Verband«. V splošnem naj pa se ugotovi, ali je kaj in kdaj kaj upanja na izpremembo § 55. drž. šol. zakona.

4. Redakterja »Lehrer - Zeitung« se naprosi, da takoj sproti poroča v njej o najvažnejših ukrepih z ozirom na § 55. in naj ne čaka šele na sejo upravnega odbora nemške učiteljske Zveze.

5. Predsedstvu »Slovenske Šolske Matic« se je odposlala prošnja, da naj ta a) podaljša rok zglašnja udeležnikom počitniškega učiteljskega tečaja do bin-kosti, b) da naprosi železniško upravo za znižanje vožnje po železnicah vsem priglašnim udeležencem.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 12. maja t. l., ob 11. uri v deklški šoli v Rudolfovem. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o izpremembi Zavezinih pravil in določitev zastopnikov, ki ju pošlje učiteljsko v c. kr. okr. šol. svet. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

Pedagoško društvo v Krškem ima v nedeljo dne 5. majnika t. l. svoj letošnji nadučitelju v Trzišču, da preskrbi, kar je uri popoldne: 1. občni zbor s poročilom predsednika, tajnika in blaginice; 2. volitev novega odbora; 3. letošnje volitve naših zastopnikov v okr. šol svet; 4. slučajnosti in nasveti. Ob 3. uri popoldne: Roditeljski sestanek, ki predavata na njem: 5. Maks Hočevnar: Kako naj podpirajo roditelji učitelja pri vzgoji otrok, 6. Drag. Humek: O predenju in tkanju, (skioptično predavanje).

Pred občnim zborom je ob 1. uri popoldne skupen obed v gostilni pri Prijatlu Kdor se udeleži obeda naj to blagovoljno z dopisnico naznani tov. Andr. Skulju, nadučite, v Trzišču, da preskrbi, kar je potreba. Pridite mnogoštevilno na to zborovanje. Pokažimo zopet, da imamo stanovsko zavest in skupnost, ki nam je ne more vzeti nihče. Na svidenje v Trzišču. Odbor.

Štajersko

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 9. majnika 1912 ob 2. uri popoldne v šolskem poslopju na Gomilskem po vzporodu, objavljenem v »Učitelj. Tovaršu« št. 9, z dne 1. aprila 1912. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo. Preložitve zborovanja. V zadnjem »Učiteljskem Tovaršu« (št. 17) napovedani izlet v Spodnjo Polskavo (9. maja) se preloži na četrtek, dne 13. junija t. l., in to zato, ker je g. profesor dr. Pivko zaradi usposobljenosti izpitov zadržan, se ga udeležiti. J. Sabati, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer zboruje dne 9. majnika pri Sv. Juriji na Ščavnici. Pričetek ob 10. uri. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. dopisi, 3. predavanje. Predavata g. dr. Kreft in tov. nadučitelj Vreča. Zadnji nadaljuje s svojim lanskim referatom »O zgodovine Negove«. 4. Slučajnosti. Na mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Aprobirana knjiga. Ministrstvo za uk in bogočastje je aprobiralo z razpisom z dne 18. aprila 1912, št. 16.927, učno knjigo Albert Sič: »Trgovsko računstvo za trgovske nadaljevalne šole in enoletne trgovske tečaje za deklice, I. del.« Knjigo je založilo Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Cena vezani knjigi 1 K 60 v. Knjiga bo obsegala tri dele, to je: za I., II. in III. razred trgovskih nadaljevalnih šol. Tudi drugi in tretji del sta dobila predprobjacijo in izideta v kratkem. Knjiga je urejena tako, da se je more s pridom posluževati tudi, kdor se hoče zase učiti trgovskega računstva.

Biblioteka pisateljev sedanje dobe, I. zv., Novačan, Naša vas I. V tem prvem

delu ciklusa »Naša vas« je zbral pisatelj štirinajst motivov iz našega kmetskega življenja. Idejo knjige pove črtica »Misel« V pretresljivem »Štefanu« nahajamo svari-len zglede slabe vzgoje na kmetih. Bolno se nas tudi dojmi »Čevljarski vajenec«. Iz črtice »Nazaj je hodila« veje pristna naivnost, z ubogim »Vaškim ateistom« pa imamo resnično sočutje. Humoristični sta povesti »Ženitev« in pa originalni »Žabji kralj«. Druga živalska povest »Pes« ugaja vsled somornega naturalizma. Globokoresen in tragičen je »Spokornik Elija«, v »kleti« pa se utaplja skopuh Mrkonja v lastnem vinu. — Temu prvemu sledita še letos drugi in tretji del. V drugem srečamo »Vaškega Cyrana«, botra Coljo v »Sv. birmi«, starega »Kuka« in verskoblastno »Evico«. Med drugimi črticami je še zanimiv »Sejalec« pesem v prozi, pomnik slavni Groharjevi sliki, ki mu je knjiga tudi posvečena. — Tretji del pa obsega veliko povest iz vaškega življenja. »Slovensko bratstvo« snuje študent Ivan Banov po naših krajih in odide razočaran zaradi neuspehov v tujino. Mlad je še, morda se vrne...

»Slovenski ilustrovani Tednik« se je tako spopolnil in razširil, da smo lahko ponosni, da imamo Slovenci, čeprav smo majhen narod, takšen list. Priobčil je že toliko slik in primerne čtiva n. pr. o »Glasbeni Matici«, o ameriških Slovincih, o slov. pisateljih Cankarju, Finžgarju, Turnerju, Funteku itd., da mu pač nikdo ne more odrekat velikega narodno-kulturnega pomena. Priobčuje pa tudi slike o aktualnih dogodkih n. pr. o potopljenem parniku »Titanicu«, o nesreči na Stolu, o avtomobilni nezgodi pri Ljubljani itd., da je za vsakogar zanimiv. »Slov. Ilust. Tednik« je gotovo najbolj primeren in važen slovenski časopis, da razširja prosveto med najširše sloje naroda. »Slovenski Ilustr. Tednik« zasluži torej najizdatnejšo podporo in pozivamo vse zavodne Slovence: Naročite si »Slovenski ilustrovani Tednik« in razširjajte ga! Cetrletno stane le 2 K.

Politiški pregled.

* Proračunski odsek. Proračunski odsek je končal generalno debato o vladni predlogi glede ustanovitve italijanske pravne fakultete. Odsek je nato s 33 proti 7 glasovi prešel v specialno debato. V tej je odsek sklenil s 23 proti 18 glasovi, da se predloga o italijanski fakulteti odkaže posebnemu pododseku v nadaljno podrobnejšo razpravo.

* Reформа poslovnika. V parlamentu prične pododsek za poslovnikovo reformo svoja posvetovanja. Vodilni politiki nameravajo parlamentu še pred poletnimi počitnicami predložiti poročilo o reformi zborničnega poslovnika.

* Rusinsko vseučilišče. Še skoro cel teden se bodo vršila pogajanja vlade z rusinskimi poslanci glede ustanovitve rusinskega vseučilišča. Po dosedanjih predlogih vlada namerava delitev Lvovskega vseučilišča na ta način, kakor je deljeno praško. Poljaki zahtevajo, da na vsak način ostane Lvovsko vseučilišče v svoji stari historični poziciji.

* Prepovedan srbski list v Avstriji. Srbski list »Novo vreme«, ki mu je odtegnjen poštni debit za vse v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele, si je nadel novo ime »Zora«, a ima seveda tudi pod novim imenom prepovedano pot v Avstrijo.

* Kraljevi komisar Cuvaj je stavil na akademični senat zagrebške univerze zahtevo, da se mora upokojiti znameniti hrvaški zgodovinar dr. Klaić, ker je javno in ostro kritiziral komisariat na Hrvaškem. Senat je Cuvajevo zahtevo odklonil in odločno izjavil, da nikdar ne izpolni take zahteve.

Kakor že omenjeno, je bil Zupančič znamenit in čislán tenorist; petje je smatral za glavno sredstvo narodove probuje; zato je ni zamudil nobene prilike, ga udeležiti; ni je bilo narodne prireditve, veselice, gostije, primicije, birme, da se je ne bi udeležil kot povabljenec. Kot pevovodja je nastopal pri pogrebi, bralnih društvih, pri koncertih v ptujski Čitalnici in »Slov. pevskega društva v Ptuj«. Ustanovil je bralno društvo v Krčevini, Podvincih in Rogoznici pri Ptuj; prvemu je bil več let delaven predsednik, pozneje časten član. Z vsem ognjem svojega srca je učil in gojil narodno pesem in ustanovil pevski zbor kmetijskih fantov in deklet.

Dasi mlad, je zavzemal odlična mesta v socialnem življenju in na vseh poljih narodne prosvete. Bil je predsednik čitalnice, starosta Sokola, predsednik pol. društva »Pozor«, predsednik »Kmetijske po-družnice za okolico Ptuj«, predsednik »Slov. pevskega društva v Ptuj«, pred-

sednik »Društva za varstvo otrok«. Z Zupančičem je legel v prerani grob vsestransko izobražen, delaven in odločno naroden učitelj in buditelj, izvrsten agitator za podrobno delo.

Kot učitelj je deloval v šoli in vzorno narodnem duhu, z vsmo in ljubeznijo je vcepljal v mlada dovzetna srca ljubezen do slovenskega jezika, domače grude, do krasne slovenske domovine. Zlasti je do-sezal sijajne uspehe v krasopisju, v narodnem in cerkvenem petju. Njegovo delovanje pa se ni omejevalo samo na šolo, zahajal je med prosto slovensko ljudstvo, ustanavljal izobraževalna in gospodarska društva, z besedo in dejanjem budil, krepil in širil narodno zavednost in odločnost med okoličani. Njegovo politiško smotreno delovanje pa se je intenzivno pričelo, ko je prevzel po svojem tustu gostilnico v Ptuj; z obširnimi posestvi, ko je stopil kot učitelj v stalni pokoj. Uvedel in naročil je takoj za gostilnico slovenske časopise,

pozival in izpodbujal kmetiške svoje goste k marljivemu in paznemu čitanju, k samostojnemu mišljenju in naziranju; sploh če si prišel v njegovo gostilnico, si ga našel v živahnem razgovoru sredi kmetov, katere je vsedkar in povsod rad izdatno in hitro podpiral s sveti in dejanji. Zato je tudi bil rajni Dragotin Zupančič med ptujskimi Slovenci najpopularnejši, najpri-ljubljenejši. Sam zgleden gospodar, agilen in vljuden gostilničar, je dvignil v družbi s vojo neumorno delavno in skrbno so-progo svojo gostilnico tako, da so ga začeli nekateri tekmeči upravičeno zavidati. Že pred leti je dal sezidati okusno in veliko dvorano za shode, zborovanja, sploh razne narodne, prireditve; leta 1911 pa je dal zgraditi na svojo hišo prvo nadstropje, obenem je priredil 4 moderno urejene sobe za potujoče Slovence, za tujce. Njegov krasni dom z vodovodom in parkti, njegova gospodarska poslopja, ki so vsa lična

in vzorno praktično urejena, iščejo para v Ptuj.

Žal, da mu ni bilo usojeno uživati dolgo, udobno in srečno sad plodonosnega truda in dela!

Kot učitelj je služboval od l. 1885. do 1897. jeseni v Ptujski okolici, od l. 1897. do 16. aprila 1900 kot nadučitelj v Franko-lovem pri Vojniku, od 16. aprila 1900 do 1. oktobra 1906 kot učitelj v Ptujski okoli-ci. Rojen je bil 14. oktobra 1865 v Št. Vi-du pri Planini v šmarijskem okraju. Dne 22. avgusta 1897 se je poročil z Marijo Brenčičevo, s hčerko veleugledne rodbine Andraža Brenčiča v Ptuj. Kot zglednemu rodoljubi, neumorno narodnemu bo-jevniku in vzornemu narodnemu učitelju je zagotovljen Dragotinu Zupančiču v ptujskem okraju trajen in hvaležen spo-min!

* **Ločitev cerkve od države v Wal-**
jestu. Iz Londona poročajo, da je spodnja
zbornica sprejela v prvem branju zakon-
ski načrt o ločitvi cerkve od države.

Kranjske vesti.

—r— **Iz Dol, Logatca.** Naša ugledna
»Posojilnica« je darovala na letošnjem
občnem zboru 40 K za poučni izlet šolske
mladine v Ljubljano, zraven pa še lep
znesek Narodni šoli. Mladina bodi hvale-
žna vodilnim gospodom, ki se jim jaz naj-
lepše zahvaljujem! — Učitelj Legat.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Imenovani so:
Jožef Gorišek, Adlešiči; Viktorija Sve-
tek, Leskovec pri Krškem; Leopoldina
Kogej, Hotedršica; J. Sepaher, Kranj;
Elizabeta Trenz na nemški mestni dekli-
ški šoli v Ljubljani; Ivan Grad na drugi
mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Ale-
ksandra Kordiš, Loški potok; Franciška
Novak, Ledine. — Ljudska šola v Sv.
Križu pri Kostanjevici se razširi na tri
razrede, v Podgradu na dva razreda, v
Spodnjem Karteljevem na dva razreda.
— Vasi Gradovlje in Gostince se vsola-
ta v Dol. — Uredi se odškodnina za pouk
veronauka na javnih ljudskih šolah.

—r— **Uspesoblenostni učiteljski iz-**
piti, ki so se vršili pod predsedstvom de-
želenga šolskega nadzornika Fr. Levca
na ljubljanskem učiteljski, so se končali
s sledečim uspehom: 1. Za meščanske
šole sta bili aprobirani: Marjeta Cundrič,
učiteljica v Ljubljani, iz I. strokovne sku-
pine s slovenskim in nemškim učnim je-
zikom; Pija Gandini, bivša učiteljica v
Sv. Mihaelu pri Novem mestu, iz I. stro-
kovne skupine z nemškim učnim jezikom.
2. Specialne izkušnje so napravili: An-
ton Skala, definitivni učitelj v Podradi,
in Franc Zupan, provizorični učitelj v
Ljubljani, oba za ljudske šole z nemškim
učnim jezikom; Vida Šešek, učiteljska
kandidatkinja v Ljubljani iz francoščine z
nemškim učnim jezikom; Marjeta Trat-
nik, provizorična učiteljica v Ljubljani, za
ljudske šole s slovenskim učnim jezikom.
3. Nadomestni izpiti iz verouka so na-
pravili: Rajko Božič, definitivni učitelj
v Mengšu, Metod Požar, provizorični uč.
v Ostrožnem brdu, in Marija Lebar, pro-
vizorična učiteljica pri Sv. Barbari. 4.
Aprobirani so bili: a) Za ljudske šole z
nemškim učnim jezikom: Marija Cepu-
der, provizorična učiteljica na nemški za-
sebnosti ljudski šoli na Jesenicah; Ana Kla-
uer, provizorična učiteljica na nemški za-
sebnosti ljudski šoli v Trzinu; b) za ljudske
šole s slovenskim učnim jezikom: Franc
Kotlušek, provizorični učitelj na Spod-
njem Karteljevem; Albin Lajevce, provi-
zorični učitelj na Vrhu; Izidor Smole, pro-
vizorični učitelj v Devici Mariji v Polju;
Josipa Ahačič, provizorična učiteljica v
Št. Petru pri Novem mestu; Zora Blinc,
Št. Petru pri Novem mestu; Zora Blinc,
Marija Delak, provizorična učiteljica na
Kitini; Danica Kališ, suplentinja v Ljub-
ljani, z odliko; Vida Kobler, bivša pro-
vizorična učiteljica v Trstu; Alojzija Le-
bar, suplentinja v Veliki Nedelji; Angela
Kerina, provizorična učiteljica v Morav-
čah; Regina Okorn, provizorična učitelji-
ca v Sv. Juju pri Kumu; Pavlina Pirker,
provizorična učiteljica v Ribnici; Anto-
nija Praprotnik, provizorična učiteljica
na Hrušici; Terezija Rant, provizorična
učiteljica na Malenskem vrhu; Marija Ri-
bnikar, provizorična učiteljica v Mirni
peči; Marija Sajovic, provizorična učite-
ljica v Bohinjski Beli; Angela Soršak,
provizorična učiteljica na Rakitni; Mari-
jana Stepišnik, suplentinja v Sv. Ana na
Štajerskem; Franciška Terpinč, suplen-
tinja v Spodnji Šiški; Marija Vilman, su-
plentinja na Planini pri Jesenicah; Eliza-
beta Zupančič, provizorična učiteljica na
Gori pri Kočevju. En kandidat za meščan-
ske šole je bil reprobiran, eden je odsto-
pil od izkušnje, nega ni bilo k izkušnji.

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gradca** poročajo: V nem-
ških obrtniških krogih resno mislijo na
ustanovitev »Vajenskega doma«. Da bi
stvar izgledala bolj nedolžno in človeko-
ljubno, mislijo naprositi namestnika grofa
Claryja za protektorat nad društvom, ki
bo nabiralo potrebna denarna sredstva.
V Gradcu je skoraj polovica obrtniških
vajencev slovenske in hrvaške krvi. Tre-
ba samo gledati imena vsakoletnih odli-
kovancev po obtonadaleževalnih šolah in
vidi se, da ni skoraj nič Nemcev. Te va-
jence so nam ponemčevali že do sedaj
različni mojstri; odslej pa bi se naj po-
nemčevanje vršilo sistematično v »Va-
jenškem domu«. Te strokovno dobro izo-
bražene in s potrebnim denarjem oskrb-
ljene janičarje pa bi nam potem pošiljala
»Südmarka« v domovino za pijinirje
vsenemške misli. Vajensko vprašanje po-
staja za nas Slovence vsak dan nujnejše.
Želimo, da bi se moglo na velikem obrtni-
škem shodu, ki se vrši na binkoštni po-

nedeljek v Celju, kaj konkretnega skle-
niti.

—š— **Poučni tečaj za čebelarstvo** se
vrši na deželni poljedelski šoli v Grotten-
hofu od 29. maja do 1. junija. Tečaj je
namenjen začetnikom. Javiti se je najka-
sneje do 20. maja ravnateljstvu.

Goriške vesti.

—g— **Novo šolsko poslopje na Do-**
brovem. Tukaj se je v nedeljo, dne 21.
pret. m. slovesno blagoslovilo novo dvo-
razredno šolsko poslopje. Pri tej slavnos-
ti so bili navzoči poleg obilo domačega
ljudstva tudi okrajni glavar Schneider,
okr. šol. nadzornik Finžgar, baron pl. Lo-
catelli, stotnik biljanske posadke in druge
osebnosti ter vse učiteljstvo Zapadnih
Brd. Vrstili so se razni nagovori, nana-
šajoči se na pomen in namen novega po-
slopja. Le župnik seveda je moral zavi-
jati po svoji stari navadi. Možu kar mr-
goli pred očmi »svobodomiselcev« po
Brdih. Vsa slavnost se je drugače v naj-
lepšem redu izvršila in ljudstvo je bilo
videti zadovoljno, ko je slišalo in videlo,
kako se skrbi za duševno hrano njih de-
ce. Tudi mi želimo, da bi novo poslopje
res služilo svojem namenu, ter da bi trud
učiteljskega osebja obrodil dober sad slo-
venskemu narodu ob meji v prid. Pouk
se je začel v novem šolskem poslopiju na
Dobrovem dne 1. majnika. Kot druga
učna oseba je provizorično imenovana
učiteljica Hermina Vyzourkova, dosedaj
učiteljica v Podbeli na Tolminkem.

—g— **Pred goriško okrožno kot vz-**
klicno sodnijo je bil v soboto obsojen Ba-
lić Josip, učitelj na Vrhu, na 20 K globe
in 5 dni zapore in na povračilo kazensko-
pravnih stroškov. Zgodovina te kazen-
ske zadeve je precej znana. Znani kleri-
kalec Balić je dolžil svojega kolega, da
se je nespodobno vedel med petjem ce-
sarske himne, zaradi česar je moral na-
stopiti razžaljeni kolega sodnijsko pot.
V prvi instanci je bil Balić oproščen, in
»Novi Čas« je ves navdušen prijavil to
vest urbi et orbi. Pozabil je pa »Novi
Čas« na to, da eksistira tudi druga in-
stanca, in ta je ovrgla prvo obsodbo, in
Balić bo moral jesti, ako ne plača globe,
pet dni postne jedi, zaradi pomajkanja
katerih se je tako škandaliziral pri zadnji
učiteljski konferenci. Tisti petkov golaš
je Balić presneto drago stal!

—g— **Izpiti na c. kr. ženskem učite-**
ljišču v Gorici. 1. Izpiti za otroške vrtna-
rice in za ženska ročna dela začnejo dne
3. junija ob 8. predpoldne. — Prošnje je
vložiti do 15. maja t. l. — 2. Pismeni iz-
piti zrelosti se bodo vršili od 20. do 23.
maja. — 3. Glede sprejemnih izpitov za
prvi tečaj pride posebno naznanilo.

—g— **Srednješolsko dijaštvo v Go-**
rici priredi svoj prvi telovadni nastop v
dvorani Trgovskega doma dne 11. maja
ob 8.5 uri zvečer. Sodeluje pri nastopu
orkester tukajšnjih učiteljskihnikov. Ker se
čisti dobiček obrne v prid »Dijaške kuhi-
nje« in se vabila ne razpošiljajo, vljudo
tem potni vabimo slavno občinstvo, da
se v obilnem številu udeleži prvega telo-
vadnega nastopa goriških srednješolcev.

—g— **Samoumor dijaka.** V soboto,
dne 26. t. m., opoldne so zaslišali v ulici
Askoli mimoidoči zamolkel strel iz samo-
kresa. Hiteli so na lice mesta in pri vho-
du v hišo štev. 25 se jim je nudil žalosten
prizor. Na tleh je ležal mladenič, ki mu je
curljala kri iz desnega senca in v pesti
je krčevito stiskal velik Browningov re-
volver. Spoznali so, da je mladi samo-
morilec 21-letni Jožef Loverčič, četrtolet-
nik tukajšnjega moškega učiteljskega. Pre-
nesli so ga hitro v bolnišnico usmiljenih
bratov, kjer je izdihnil dušo po težkem
smrtnem boju šele ob devetih zvečer.
Vzrok samoumora niso slabi uspehi v
šoli. Samoumor je zbudil v mestu in po-
sebnost med dijaštvom žalostno senzacijo.
Pokojni Loverčič je bil izredno nadarjen
človek, tako je n. pr. mojstrsko vezal
knjige, izdeloval je sam črevlje in obleko,
govoril je pet jezikov, igral izbornost raz-
lične instrumente itd. Obžalovanja vre-
den je položaj uboge matere-vdove, ki je
postrežnica in ima še dva neposkrbljena
otroka. Mogoče je, da ga je gnala v smrt
tudi silna revščina v domači hiši. — Z
druge strani poročajo: Učiteljskičnik Lo-
verčič je umrl v bolnišnici v soboto zve-
čer. Samoumor se spravlja tudi v zvezo
z nesrečno ljubeznijo, da je bil zaljubljen
v neko laško kandidatkinjo, ki mu pa ni
vračala ljubezni. Videl jo je malo poprej,
nego si je pogljal kroglo v sence. Sa-
mour je zbudil veliko senzacijo po me-
stu in umevno so nastale razne govorice
o vzroku samoumora. Kakor že poveda-
no, je bil pokojni Loverčič jako intelligen-
ten mladenič, ki bi bil sedaj napravil ma-
turo ter šel na jesen učiteljevat. V šoli ni
imel nobenih zaprek, torej bi bilo iskati
vzrok samoumora res le v nesrečni lju-
bezni. Loverčič je bil nervozen; v tre-
netku razburjenosti je najbrže storil uso-
depolni korak. — Pogreb se je vršil dne

29. aprila popoldne iz bolnišnice. Pred
krsto so stopali tovariši nižjih letnikov,
ob krsti in za krsto sošolci. Manjkali so
nekateri profesorji, manjkali je katehet;
drugi z ravnateljem so šli za pogrebom.
Želota Kobala seveda ni bilo, ker pokoj-
nik ni trobil v črni rog. Ta katehet je ho-
tel, da se odreče Loverčiču cerkveni po-
greb, dasi ga je dovolil ordinariat in je
bil Loverčič det v sveto olje. Sošolci niso
smeli položiti na krsto svojega tovariša
vencev in niso mu smeli zapeti nagrob-
nice. Na naslov kateheta je padlo te dni
obilno krepkih besed, ki so ga prav ozna-
čile. Niti po smrti ni imel nesrečnik miru.
Žalostno je bilo slovo učiteljskihnikov od
dragega jim tovariša!

—g— **Razpis štipendij.** Razpisuje se
štipendij letnih 1500 K ustanove »Michele
de Urbanich«. Do tega štipendija imajo
pravico dijaki, ki pohajajo z dobrim uspe-
hom avstrijsko univerzo ali tehniško vi-
soko šolo, oziroma inozemsko visoko šo-
lo, ki je zenačena s prejoimenjenimi za-
vodi. Za podelitev štipendija se morejo
potegniti: v prvi vrsti dijaki, ki so usta-
novnikovi sorodniki; v drugi vrsti dijaki,
ki so pristojni v občini, ležeči v Brdih,
oziroma discendenti (prvega kolena) jav-
nih uradnikov, ki so le zaradi določil za-
kona izgubili pristojnost v občini, ležeči
v Brdih; v tretji vrsti dijaki, ki so pri-
stojni v kako občino Goriško-Gradiščan-
ske. Prosilci se opozarjajo, da se more
štipendij deliti v dva enaka dela in da
se torej moreta podeliti dva štipendija po
750 K, ako so dani gotovi pogoji, določeni
v ustanovnem pismu. Prošnje, opredlje-
ne s potrebnimi dokazili, naj se predložijo
deželnemu odboru goriškemu do 20. maja
t. l.

—g— **Umrla je** v Gorici gospa Av-
gusta Pirjevec, roj. Možetič, soproga g.
rač. ravnatelja Pirjevca, mati realnega
profesorja g. dr. Karla Pirjevca in go-
spice Ljudmile Pirjevce, učiteljice na
nemški drž. šoli. Žalujemo naše sožalje!

—g— **Iz šolske službe.** Suplent na
ženskem učiteljskišču v Gorici, Ludvik Va-
cac, je imenovan za glavnega učitelja na
tem zavodu.

Istrske vesti.

—i— **Poziv!** Tovarišice! Udeležite
se polnoštevilno zborovanja v Klancu
dne 9. majnika 1912! To pa zato, da bo-
mo z združenimi močmi podpirale pred-
log tov. Valentiča o regulaciji učiteljskih
plač ženskega učiteljstva. — Naš cilj naj
bo: Enako delo — enako plačilo!

—i— **Šola v Arvižah.** O tej šoli, ozi-
roma o nje nameščenju poleg gostilne je
bilo že večkrat govora. Da ne bo padala
krivica luč tudi na nedolžne, moram kon-
statirati, da je krajni šolski svet v Ma-
teriji že dvakrat enoglasno sklenil, da je
šola premestiti v posebno, za ta namen
prirejeno sobo. Ne vem pa, na kom in kje
je krivda, ali na šolskem nadzorniku v
Voloskem, ali na predsedniku šolskega
sveta v Materiji, da ta sklep še ni izvr-
šen. Naglašam pa tudi jaz, da tu res treba
nujno odpomoči. Šolski svetovalec.

—i— **Gradnja poslopja za učitelji-**
šče v Kastvu je oddana tvrdki Znidaršič
in dr. v Gorici.

Tržaške vesti.

—t— **Od odbora Čitalnice pri Sv.**
Jakobu v Trstu, ki ji predseduje tovariš
Vinko Engelman, smo prejeli in priobču-
jemo: Težka je bila borba tržaških Slo-
vencev pred 10 in več leti. Bili so hudi
časi, ko ni smel Slovenec brez nevarno-
sti kazati javno svoje narodnosti; hudi
pa posebno zato, ker je ljudstvo brez
prave organizacije in pomanjkanja dru-
štev tavalno v mrtvilo, ne meneč se za na-
redne težnje. Sčasoma se je pa po zaslugi
počrtvovalnih rodoljubov začela orati le-
dina: ustanavljati razna društva, potom
katerih se je začela čimdalje bolj širiti
narodna zavest. Danes po preteku deset-
letij neumornega dela pač lahko ti rodo-
ljubi in društva s ponosom gledajo na
velik napredek tržaškega Slovenstva.
Med društva, ki so orala ledino, moramo
pač šteti tudi Sentjakobsko Čitalnico, ki je
skozi 11 let svojega obstoja stala vedno
neumorno na braniku. S čitanjem, pre-
davanji, petjem, igrami, operetami, kon-
certi in glasbo je priklenila marsikateri
že izgubljeni člen zopet k narodni veri-
gi. — Ob desetletnici je lansko leto na-
meravala prirediti veliko slavnost z raz-
vijem družbene zastave, ki naj bi pri-
čala o velikem razvoju tržaškega Slo-
venstva posebno v zadnjih desetih letih.
Znane nezgode so Čitalnici preprečile na-
meravano slavnost ter je provzročile še
veliko materialno škodo. Lani odneseno
slavnost razvijati zastave priredi letos
dne 2. junija. — Podpisani odbor se na-
deja, da se vsa bratska društva, ki so lan-
sko leto obljubila svoje sodelovanje, od-
zovejo tudi letos tej prošnji; nadeja se
pa tudi, da se tem pridruži še lepo število
onih društev, ki lani niso mogla sodelo-

vati. — Dan 2. junija bodi tržaški narod-
ni praznik. Kdor more, naj ta dan prihi
v Trst, v to našo skupno svetlo točko.
Ta dan naj se zbere v Trstu narodna ar-
mada iz vseh slovenskih dežel, ki naj
priča, da tržaški Slovenci v svojem bo-
ju niso osamljeni. Pridite ta dan v Trst,
da se skupno navdušimo za skupne cilje.
Ne moremo Vam, žal, še prirejati sijaj-
nih sprejemov; sprejememo Vas pa z
bratskim rodoljubnim srcem, in bodite
uverjeni, da storimo vse, da Vam bo bi-
vanje med nami prijetno. — Bratska dru-
štva, ki se udeleže slavnosti, naj blago-
vole javiti odboru do 15. maja svojo ude-
ležbo, kakor tudi bratska pevska društva
zbor in skladatelja. Vzpored določimo
br. društvom pravočasno. — Na snidenje
torej dne 2. junja pod novim praporom,
ki naj vodi tržaške Slovence do novih
zmag!

in modno blago za gospode in
gospo priporočamo izvozno hišo
Prokop Skorkovský in sin
v Humpolcu na Češkem
Vzorec na željo franko. Zelo
zmerne cene. Na željo dam tu
izgotoviti gospodke obleke.

Splošni vestnik.

† **Josip Gorup vitez Slavinski je umrl**
dne 25. aprila t. l. Ustanovil je več dija-
ških ustanov in položil temelj dekliske-
mu liceju v Ljubljani.

»**Moje prvo berilo.**« Priprave za to
izborni početnico, ki jo založi Učiteljska
tiskarna v Ljubljani, so v polnem teku in
bo knjiga pravočasno tiskana, da jo bo
moči vpeljati v šolo že za šolsko leto
1912–13. Za danes omenimo, da bodo
vse slike pri malih črkah in pri neka-
terih berilih tiskane trobarvno. Snov tem
slikam je vzeta iz otroškega življenja
ozir. so slike izvedene v otroškem duhu
in nam predstavljajo skupine oziroma
prizore iz življenja, ne pa kakor dosedaj
običajno — le posamezne predmete. Pred
očmi malega učenčaka-začetnika stoji živ-
lejine v teh lepih podobah, življenje, ki
ga v resnici obdaja in ki ga vidi, dan na
dan okrog sebe. To mu bo priljubilo to
prvo knjigo in mu vzbudilo veselje do
knjige in do branja sploh. Slike je izvršil
prav umetniško domači umetnik. Učiteljs-
ka tiskarna pa nam je porok, da bo knji-
ga uzorna.

Žrtve kapitalizma.

Zadnji tak kolos je bil nemški »Kron-
princessin Cäcilie« z 19.500 tonami in 24
milijami. Od tedaj sta začela oba rivala
graditi počasnejše ladje.

»Titanic« in sestra »Olimpic« imata
vsaka po 45.000 ton, torej 14.000 ton več
kakor prej imenovani, t. j. ravnotoliko,
kolikor ima naš največji parnik »Kaiser
Franz Josef I.«, ki je v delu v Trzinu, ozi-
roma za 3000 ton manj.

Brzina obeh skoro 265 m dolgih pa-
rnikov je bila 21 milj z 46.000 H P vsak.

Vsekakor lepa brzina v primeri z na-
šimi Lojdojimi, ki vozijo še vedno 14 do
16 milj, razen par ladij.

Nemčija ni hotela zaostati, in v Ham-
burgu grade ladji »Imperator« in »Euro-
pa«, vsako po 50.000 ton, 268 m dolgi, 29
m široki z 11 nadstropji. Med 5000 osebami
tega plavajočega mesta bo 800 potni-
kov prvega razreda.

Poveljnikov mostiček bo 23.5 m nad
morjem vrh jamborov z zastavo 63.5 m.

Angeži so v Glasgovu začeli z grad-
njo »Aquitance«, ki bo 269.75 m dolga in
29.11 m široka, 23 milj brzine na uro. Ta-
ko pojde dalje.

Na vseh teh kolosih je vsakovrstnih
naprav, kakršnih si le more poželeti srce
najrazvajenejšega gizdalina.

Kopališča, igrišča za lavn - tenis, ka-
varne itd.

»Aquitania« bo imela tudi stalno gle-
dališče.

Res je, da ta konkurenca vzpodbuja
narode k pridnosti, vztrajnosti. Res se ta-
ko izkazujejo najboljše moči v vsej svoji
sijajnosti, toda ni li naposled to početje
blazno?

Taka zgradba stane čez 50 milijonov,
na vsaki taki ladji je po 900 in več mož
posadke, stroji požro neizmerne množine
premoaga in tekočega kuriva. Blaga sprej-
me nase mnogo premalo.

Nemški »Imperator« ima sicer 50.000
ton, toda 33.800 ton tehta samo ladja brez
strojev in kotlov.

Torej more taka ladja pripeljati kveč-
jemu 10.000 ton blaga naenkrat. Da vse te
velikanske plavajoče palače nič ne nesejo,
dokazujejo letne podpore, ki jih plačuje
država paroplovnim družbam. Brez dr-
žavne podpore bi ne mogle družbe »Ham-
burg - Amerika - Linie«, »Norddeutscher
Lloyd«, »Cunard - Line«, »Withe - Star
Line« graditi teh pošasti, ki plovejo danes
po oceanih.

Da je pri zadnji katastrofi utonilo to-
liko ljudi, je krivo dejstvo, da je imel pa-
rnik premalo čolnov. Listi so to kratko za-
beležili, toda čemu to, utegne kdo vpra-
šati. Odgovor je lahek. Čolni poberejo
mного prostora na gornjem krovu, po ka-

terem promenirajo tako radi gornji 10.000. Colni so ladji balast nepotrebno obteženje, ovirajo tudi kolikortoliko prostost gibanja, da ne more dosežati rekordov.

Zaupanje v triumi tehnike je opravičil te pomanjkljivosti. Tako je plulo par tisoč oseb smrti v naročje, in le slučaj, da je bilo morje popolnoma mirno, se je zahtevali, da se je rešilo vsaj toliko ljudi. Drugače ne bi rešili nobenega.

Opravičeno je napisal ugledni nemški list na čelo uvodnemu članku naslov: »Rekordbrecher Tod«.

Smrt je enkrat dosegla rekord, dal Bog, da zadnjikrat. Toda bodočnost nam utegne prinesiti še razočaranj. Saj v veku humanitete in prosvete cenijo človeško življenje manj kakor v »temnem« srednjem veku.

Da pridejo multimilijonarji, razni veleindustrijalci par ur prej čez ocean, da mora ladja prehiteti drugo za par sto metrov, v to žrtvuje človeštvo tisoče krepkih eksistenc. To se potem bahato imenuje vsestranski napredek!

Človeški um res doseže v tem vrhunec svoje produktivnosti, geniji pokažejo vse svoje znanje, toda človeštvo nima od tega nič.

Bogastvo se množi v rokah posameznikov, ljudstvo strada in išče kruha po širnem svetu.

To je lažikultura ne pa napredek. Če danes obsojamo staroveške tirane in se zgražamo, ko beremo, da je samo pri zgradbi Keopsove piramide poginilo na tisoče ljudi zaradi neznoznega trpljenja — tedaj moramo obsojati tudi današnje brezsrčno izkoriščanje mas.

Če so v prastarih časih ljudje padali pod pekočimi solnčnimi žarki, umirajo danes na rafiniranejši način. Grob jim je najpopolnejši človeški izum. Z ladjo ki jo je svet smatral kot ideal modernega prometa, gredo v temni Hades. Umetneje bi bilo manj luksusa, manj rekordov, pa več varnosti za potujoče občinstvo, več previdnosti. Na žrtvenik zavisti med Anglijo in Nemčijo je padlo že dovolj žrtev, dovolj milijard je ta spor že požrl za dreadnoughte in super dreadnoughte itd. X

! Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Vabilo na občni zbor

Društva vpokojenega učiteljstva na Kranjskem.

ki bo v ponedeljek, dne 6. maja t. l., v restavracijskih prostorih »Narodne doma« v Ljubljani ob 10. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Čitanje potrjenih pravil.
4. Posamezna nasvetovanja.
5. Volitev odbora za eno leto.

K obilni udeležbi vabi odbor že zato, ker se na posameznike ne bodo druga vabila izdajala.

Društveni tajnik sprejema člane v društvo, ki se oglašijo ustno ali pismeno, vsak čas. Daljni naslov za oglašence je: Ljubljana, Marmontova ulica št. 18.

Odbor.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

Štev. 1464.

Na enorazredni ljudski šoli pri Sv. Gregorju razpisuje se v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitim prejemki in s pravico do prostega stanovanja.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolnoma fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 1. junija 1912.

C. kr. okrajni šolski svet
Kočevje, dne 21. aprila 1912.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

— poleg „Figovca“ —

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za solske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šolska poslopja na deželi itd.

Slovenska Šolska Matica

ima v svoji zalogi razen razprodanih „Letopisov“, I., II. in III. zv. — še vse do zdaj izišle knjige ter oddaja stalnim članom tudi prejšnje celotne letnike za navadno letnino 4 K; posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in učiteljskičniki za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno, ki je razvidna v „Pedagoškem Letopisu“.

Posebej je izdala in založila Slovenska Šolska Matica:

1. A. Črnivec: Navodilo k I. zvezku „Računice za obče ljudske šole“. Cena 1 K.
2. Spominski list za učence in učenke, ki dobe Odpustnico. Cena 20 vin.
3. Kren-Bajželj: Javen telovadni nastop. Cena 60 vin.
4. Trunk-Dimnik: Staršem šolske mladine. Cena 2 vin.

Letnina za Slovensko Šolsko Matico znaša 4 K in se plača meseca januarja vsakega leta.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev priporoča v mnogobrojno naročanje oz. kupovanje svoje liste in mladinske knjižice, ki jih izdaja, zalaga in ima v svoji zalogi, in sicer:

Učiteljskega Tovariša

šolsko-politiški list.

Vseletna naročnina 10 K, upravništvo na Marije Terezije cesti št. 3.

Zvonček

mladinski list.

Vseletna naročnina 5 K, upravništvo Franciškanska ulica št. 8.

Popotnik

pedagoški list.

Vseletna naročnina 6 K, upravništvo Primskovo pri Kranju.

Jan Legova knjižnica I. in II. zvezek:

D a n e.

Povest za mladino s štirimi slikami. Spisal Andrej Rapè. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski.

Turki pred Sv. Tilnom.

Zgodovinska povest s petimi izvirnimi slikami. Spisal Julij Slapšak. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski.

Naročajte in širite naše liste in knjižice!

Naročajte Domače ognjišče in Našo Bodočnost!

Vodstvo Zaveze.

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je zglasti pri načelniku (zdaj nadučitelj Fran Ks. Trošt na Igu pod Ljubljano).

V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pristopnina se ravna po starostnih letih in sicer od 20 do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K, poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj in 1 K vpisnine. Letno se plača za rezervni fond 2 K, ki je znašal konec X. upravne dobe 6179 K 98 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnništvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Viktorija Sterniša

Ljubljana, Jurčičev trg 3
priporoča svojo bogato zalogo čevljev, gamaš in galoš po najnižji ceni. Zunanja naročila izvršujem točno.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec
v Gorici

Tržaška ulica šte. 16

v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov.

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Sukna

in
modno blago

za moške in ženske obleke priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno v Humpolcu (Češka).

Vzorci franko.

Rezervni zaklad nad pol milijona kron.

Stanje hranilnih vlog dvajset milijonov kron.

Ustanovljena leta 1882.

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice

registрована zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem združnem domu V LJUBLJANI Dunajska cesta šte. 18

Obreštuje hranilne vloge po čistih 4 1/2 % brez odbitka rentnega davka.

Račun pri avstrijski pošti hranilnic št. 828.408, pri ogrski pošti hranilnic št. 18.884. Telefon št. 185 internim.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obreštuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % brez amortizacije ali na amortizacije po dogovoru.

Eskomptuje trgovske menice.

Denarni romet v l. 1911. Upravno premoženje v l. 1911.
K 100,000.000 — K 20,500.000 —

JULIJA ŠTOR

Ljubljana

Prešernova ulica šte. 5.

največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

SINGER „66“

šivalni stroj 20. stoletja.

Kupujte samo v naših prodajalnicah ali od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana
Sv. Petra cesta 4.

Kranj
Glavni trg 53.

Kočevje
Glavni trg 79.

Novo mesto
Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zaželjeno pojasnilo; vzorci za vezenje, krpanje in šivanje zastoj in franko.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem l. 1911 614.5 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog: nad 42 milijonov kron.

Rezervni zaklad: nad 1.300.000 kron.

Sj rejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. Obreštuje po

4 1/4 %

brez odbitka. — Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo. Poslovanje nadzoruje

c. kr. deželna vlada.

Izključena je vsaka špekulacija in izguba vložnega denarja.

Posoja na zemljišča in poslopja proti 5 % obrestim in najmanj 1/2 % amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Dobro rodbinsko kavo

priredi že mali dodatek „pravega“ Franke s kavnim mlinčkom iz tovarne v Zagrebu. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti je pravi Franek toli priljubljen v vsakem gospodinjstvu.

Vzorci poštnine prosti proti vrnitvi.

Krasne novosti za pomladansko in letno sezono!

Vzorci poštnine prosti proti vrnitvi.

Došla je velika izbira vsakovrstnega modnega blaga za ženske obleke. — Elegante moške obleke od sukna do najfinejšega angleškega blaga. — Možno n žensko perilo v krasni izbiri. Novitete v dežnikih posebno v damskih solnčnikih. Priporoča se slavnemu učiteljstvu tvrdka z modnim in oblačilnim blagom

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)